

میراث روم

(۱)

تاریخ ادبیات ایتالیا
از روم باستان تا عصر نوزایی

ایمان منسوب بصیری
عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

شماره مسلسل ۹۱۲۷

شماره انتشار ۳۸۴۴

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	: منسوب بصیری، ایمان، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور	: میراث روم: تاریخ ادبیات ایتالیا از روم باستان تا عصر نوزایی / تألیف ایمان منسوب بصیری؛ ویرایش ادبی مهدی بیلاقی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ج: ۱
فروست	: انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۳۸۴۴.
شابک جلد اول	: 978-964-03-7064-3
شابک دوره	: 978-964-03-7028-3
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: جلد اول: تاریخ ادبیات ایتالیا از روم باستان تا عصر نوزایی.
موضوع	: ادبیات ایتالیایی-- تاریخ و نقد
موضوع	: شعر ایتالیایی-- تاریخ و نقد
شناسه افزوده	: بیلاقی، مهدی، ویراستار
شناسه افزوده	: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره	: PQ۴۰۴۱/م۸م۹ ۱۳۹۶
رده‌بندی دیویی	: ۸۵۰/۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۰۳۶۹۷

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود و تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.

ISBN:978-964-03-7064-3

9 789640 370643

عنوان: میراث روم (۱): تاریخ ادبیات ایتالیا از روم باستان تا عصر نوزایی

تألیف: دکتر ایمان منسوب بصیری

ویرایش ادبی: مهدی بیلاقی

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب یا مؤلف است»

بها: ۲۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

ج.....	پیشگفتار
۱.....	بهره اول
۱.....	سرداری در جستجوی میهن (افسانه اناس)
۷.....	اتروسکها
۹.....	شهر پادشاهان
۱۲.....	جمهوری مهان
۱۵.....	جنگهای کارتاژ
۱۷.....	دین در سرزمین موعود
۲۲.....	زبانی از سیمان (لاتین)
۳۴.....	رسوم رومی
۴۰.....	نخستین نشانه‌های ادبیات
۴۶.....	لوچوس لیویوس آندرونیکوس
۴۹.....	گنئوس نویوس
۵۳.....	تیتوس ماچوس پلاوتوس
۶۲.....	کوئینتوس انیوس
۶۷.....	مارکوس پرچوس کاتو
۷۲.....	پوبلیوس ترنتزیوس آفر
۷۸.....	مارکوس پاکوویوس
۸۰.....	لوچوس آپوس
۸۳.....	گایوس لوچیلیوس
۸۷.....	فروپاشی جمهوری
۹۰.....	ویرژیل و انئید
۹۳.....	خصایص فنی انئید
۱۰۱.....	زبانزدهای لاتین

۱۳۱.....	بهرهٔ دوم.....
۱۳۱.....	معمای نخستین.....
۱۳۳.....	قدیس فرانچسکو دا سیزی.....
۱۳۶.....	مکتب سیسیل.....
۱۳۷.....	جاکومو دا لنتینی.....
۱۳۹.....	گوئیدو دله کولونه.....
۱۴۱.....	مکتب توسکان.....
۱۴۲.....	گوئیتونه د ارتزو.....
۱۴۵.....	بوندیه دیتایوتی.....
۱۴۷.....	شکرین طرز نو.....
۱۴۸.....	گوئیدو گوینیتزلی.....
۱۵۵.....	گوئیدو کاوالکانتی.....
۱۵۹.....	چینو دا پیستویا.....
۱۶۴.....	طنز و واقع‌گرایی در شعر.....
۱۶۶.....	چکو آنجولیئری.....
۱۶۹.....	شعر آیینی.....
۱۷۰.....	یا کوپونه دا تودی.....
۱۸۰.....	شعر تمثیلی.....
۱۹۰.....	دانته آلیگیئری.....
۱۹۷.....	نکاتی در عرفان و الهیات.....
۲۰۱.....	گزارش مقدمهٔ کمدی.....
۲۱۳.....	گزارش بخشی از چامهٔ سوم دوزخ.....
۲۱۵.....	فرانچسکو پترارکا.....
۲۲۶.....	جوانی بوکاچو.....
۲۳۰.....	شکوه فلورانس.....
۲۳۶.....	آنجلو پولیتزیانو.....
۲۴۳.....	لوئیجی پولچی.....
۲۴۸.....	ماتئو ماریا بویاردو.....
۲۶۳.....	آرایه‌های بدیع در شعر پارسی و ایتالیایی.....
۲۷۹.....	کتابشناسی.....

پیشگفتار

آشنایی با فرهنگ و ادب لاتین برای تمام کسانی که به گونه‌ای با فرهنگ اروپایی در پیوندند بایسته می‌نماید؛ اما از شگفتی‌های روزگار است که در ایران در هیچ‌یک از دانشکده‌هایی که به آموزش زبان‌های اروپایی به‌ویژه زبان‌های رومانس و یا انگلیسی می‌پردازند، لاتین آموخته نمی‌شود یا دست‌کم درس‌هایی در باب شهرآیینی روم به‌چشم نمی‌آید که دانشجویان هرچند به‌طور گذرا با فرهنگی که بسیاری از اروپاییان خط و زبان و تقویم و نام‌های خود را وامدار آنند، آشنایی یابند.

بهره نخست نسک مختصری که در پیش روست دربردارنده آمیگی از آگاهی‌های بایسته، پیرامون شهرآیینی روم باستان از روزگاران کهن تا زمان فروپاشی جمهوری، یعنی عصر زرین ادب لاتین است و در بهره دوم به ادبیات نوظهور ایتالیا از سده دوازدهم میلادی تا روزگار نوزایی می‌پردازد. درونمایه هر فصل که به کوتاهی گزارده شده است، خواننده را گام‌به‌گام با روندهای بنیادین فرهنگ رومی دمساز می‌کند تا اندک‌اندک برای آشنایی با ادب لاتین آماده گردد. در پایان فصل‌های نخستین چند نمونه از پژوهش‌های اروپاییان نام برده شده است تا هم آبخشورهای گفتار نگارنده آشکار گردد؛ هم خوانندگان راغب، برای ژرفکاو، نشانی‌هایی هرچند اندکی در پیوند با زمینه‌های بررسی‌شده در هر گفتار بیابند.

گفتار *زبانی/از سیمان* به‌ایجاز به دستور زبان لاتین پرداخته است تا خوانندگان دست‌کم با ساختار بنیادین آن زبان آشنا شوند و در میان سیل واژگان ناآشنا و شاید بدنوای لاتین گرایش خود را به دریافت کُنه سخن فرونگذارند. پس از یادکرد هر متن لاتین، ترجمه‌ای وفادار پیشکش شده است تا مخاطب جويا و آشنا به لاتین اصل متن را با برگردان پارسی بسنجد. آوانویسی واژگان و به‌ویژه نام‌های لاتین به پارسی برپایه شیوه کلیسایی است، نه طرز برساخته لاتین کلاسیک که بیشتر در کشورهای آنگلساکسون روایی دارد و می‌کوشد تلفظ کهن آن زبان باستانی را بازسازی کند.

در پایان بخشی با عنوان زبانزدهای لاتین درافزوده‌شده است و چنان‌که از نام آن پیداست به بازگفت سخنان نام‌بردار فرهنگ لاتین می‌پردازد. در گزینش عبارات نامی لاتین در این گفتار، زمان پیدایش آن‌ها معیار نبوده است؛ از این رو بدان‌جای از گفتارهای متأخران هم یاد رفته است. اشعار پارسی و تازی که از پس هر زبانزد بازگو شده است، بیشتر برگرفته از *امثال و حکم* استاد علامه دهخدا است؛ اما بهره دوم کتاب که به ادبیات ایتالیایی می‌پردازد دربرگیرنده تاریخ کوتاه دگردیسی شعر در ایتالیا و شرح احوال و آثار برخی سخنوران آن سامان از آغاز شکل‌گیری ادب مدون تا اواخر قرن پانزدهم میلادی، یعنی؛ زمانی قریب به دو قرن ونیم است. نگارنده در این پژوهش با ارائه ترجمه‌های منظوم بر آن بوده

ح □ میراث روم (۱)

است که به یاری گزارش معانی شعر ایتالیایی در قالب‌های سخن پارسی، دریافت ادبی را برای مخاطب خوشایندتر کند و زیبایی‌های مندرج در سخن منظوم را با ترجمه به شعر آشکارتر سازد. همچنین در کنار اشعار ایتالیایی جای‌جای به سروده‌های سخنوران استاد پارسی‌گوی استشهاد رفته است تا مضامین مشترک و وجوه تمایز، بیشتر نمایان گردد. در این تألیف علاوه بر مخاطب عام نفع پژوهندگان و دانشجویان زبان و ادب ایتالیایی مطمح نظر بوده و بخشی از توضیحات مختص آن گروه است.

ایمان منسوب بصیری